SeAMKin energiahankkeet korostavat huoltovarmuutta

14.3.2022

Ukrainan ikävä sotapoliittinen tilanne pysäytti maailman. Nyt keskustellaan siitä, miten yhden maailman ruoka-aitoista käy, ja riittääkö ruokaa kaikille esimerkiksi Lähi-idässä. Samaan aikaan polttoaineiden hinnat ovat nousseet jyrkästi. Asia kertautuu vähitellen lopputuotteiden hintoihin. Myös Suomessa ruokaketjun huoltovarmuus ja energiantuotanto korostuvat aiempaa enemmän, kun maatilojen määrä vähenee ja tilojen keskikoko kasvaa. SeAMKin energiahankkeissa huoltovarmuus on otettu huomioon kautta linjan. Vuoden 2021 lopulla päättynyt maakunnallinen hybridienergiahanke eli HYBE laati muun muassa maakunnallisen energiatiekartan vuoteen 2030 mennessä. Tiekartassa mm. todetaan, että Etelä-Pohjanmaan ruokasektorin huoltovarmuudesta ruokamaakunnan on syytä huolehtia jatkossa. Vaihtoehtona on myös se, että suuri maatila vastaa kylätason energiahuollosta hajautetun energiantuotannon mallien mukaisesti. Biokaasu on tässä keskeisellä sijalla lypsykarjatilojen maakunnassa. HYBE loi myös maakunnallisen biokaasulogistiikan mallin Jyväskylän ja Vaasan yliopistojen kanssa. Manner-Suomen maaseutuohjelman, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja yksityisten tahojen rahoittama HYBE-hanke oli mukana myös Etelä-Pohjanmaan liiton koordinoimassa JTF-työssä eli oikeudenmukaisen siirtymän rahoituksen valmistelussa. Ilmastosyiden, ympäristöarvojen ja yleisen yhteiskunnallisen paineen takia Sanna Marinin (sd.) hallitus oli päättänyt luopua energiaturpeen tuotannosta ja käytöstä maassamme. Etelä-Pohjanmaan ja muunkin väli-Suomen energiahuollolle tuli suuri hätä huoltovarmuudesta ja turvetuottajien elinolojen turvaamisesta. Huoltovarmuutta tuotiin monissa JTF-työn Teams-palaverissa esille. TEM ehtii käynnistää jo turvekoneiden romutuspalkkioiden maksamisenkin vuoden vaihteen tienoilla. Ukrainan kriisi kuitenkin pysäytti Suomenkin yöpakkasten aikaan. Viikolla 10 Huoltovarmuuskeskuksen Pia Oesch nosti Ylen ajankohtaisohjelmassa esille metsähakkeen ja turpeen aseman kansallisessa energiantuotannossa. Samalla viikolla Neova eli entinen Vapo oy ilmoitti käynnistävänsä energiaturvetuotantoa uudelleen.

Maatalouden kannattavuus haasteena

Maatalous on ollut jo jonkin aikaa kannattavuuskriisissä samaan aikaan kun tuottajahinnat eivät ole nousseet. Öljyn ja kaasun kallistuminen ovat osaltaan nostamassa lannoitteiden hintoja. Viikolla 10 oli maatalouden kannattavuuskriisiä koskeva MTK:n hätäkokous Lapualla. Suomen metsäkeskuksen Juha Viirimäen esimerkin mukaan 120 000 broilerin tilalla lämmityspolttoöljyn kulutus on ollut keskimäärin noin 120 000 litraa vuodessa. Jos lämmityspolttoöljy maksaa euron per litra ilman arvonlisäveroa, on broileritilan öljylasku alkuvuonna 2022 ollut noin 120 000 euroa vuodessa. Vertailun vuoksi koronapandemiakeväänä 2020 vuotuinen öljylasku oli noin 60 000 euroa. Suurista summista on siis kysymys. Yhä useampi broileritila onkin siirtynyt käyttämään kotimaista bioenergiaa. Suuret maatilat ovat näin ollen toteuttaneet vihreää siirtymää, kun fossiilinen polttoöljy on vaihdettu kotimaiseksi pienpuuhakkeeksi. Suomessa uusiutuvaa energiaa riittää eikä se periaatteessa ole riippuvaista Itämeren laivakuljetuksista.

Kotimainen pienpuuhake maatiloille tärkeää jatkossa

Pienpuuhake ja palaturve ovat toimineet vuosien ajan maatilojen lämpökeskuksissa. Huoltovarmuus ja teknologioiden toimintavarmuus korostuvat varsinkin kovilla pakkasilla. Nämä ovat tärkeitä seikkoja eläinten hyvinvoinnin ja varsinkin herkkien broilereiden kannalta. Samaan aikaan on kuitenkin tärkeää vähentää energiantuotannon päästöjä. Myös hakekattiloita on tarpeen kehittää päästöjen vähentämiseksi. Tähän kannustavat osaltaan myös EU:n polttokattiladirektiivit. Manner-Suomen maaseutuohjelman ja Hämeen Ely-keskuksen rahoittama EIP-hanke kehittää tuorehakekonseptin lämmityskattilaa (500 kW) maatilamittakaavaan. Seinäjoen ammattikorkeakoulu koordinoi hanketta. Hankkeessa ovat mukana Veljekset Ala-Talkkari Oy, Helsingin ja Vaasan yliopistot, Suomen metsäkeskus Seinäjoella sekä Kankaan Broiler Oy, Rantalan Broileri Oy ja Katteluksen Broiler Oy. Katteluksen Broiler Oy on aloittanut EIP-pilottikattilaa koskevan lämpökeskusinvestoinnin kanalan laajentamisen yhteydessä. Uuden ruokaketjun päästöjä vähentävän tuorehakekattilan valmistaminen Alatalkkarilla on käynnistynyt. Uusien teknologioiden kehittäminen luo uskoa kotimaisen energian tulevaisuuteen. **MMT Risto Lauhanen**
FT Kari Laasasenaho
SeAMK